

ВИСНОВОК¹

Національного агентства з питань запобігання корупції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» та інших законів України щодо посилення вимог антикорупційного законодавства, фінансового контролю та обмежень щодо осіб, стосовно яких застосовані санкції» (реєстр. № 5030 від 05.02.2021)

Законопроект, відповідно до пояснювальної записки до нього, спрямований на посилення вимог антикорупційного законодавства, зокрема заходів фінансового контролю та обмежень щодо осіб, до яких застосовано санкції, передбачені Законом України «Про санкції», та/або санкцій ЄС, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, США, ООН (далі – санкції).

За результатами аналізу положень законопроекту Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) зазначає таке.

1. Усвідомлюючи потребу невідкладного та ефективного реагування на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України, які характеризуються підвищеним ступенем небезпеки у державному секторі, Національне агентство в цілому підтримує пропонувані законопроектом зміни до Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон), що посилюють заходи фінансового контролю та інші механізми запобігання і протидії корупції до суб'єктів, щодо яких застосовані санкції.

Разом з тим пропонувані законопроектом механізми визначення санкцій потребують перегляду та доопрацювання із зазначених нижче підстав.

Законопроектом пропонується закріпити визначення поняття «санкції» безпосередньо в Законі, зокрема, крім спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів, передбачених Законом України «Про санкції», до них передбачається віднести санкції Управління контролю за іноземними активами Міністерства фінансів Сполучених Штатів Америки (OFAC SDN List), санкції Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, санкції Європейського Союзу, санкції Ради Безпеки ООН.

Передусім необхідно зауважити, що визначення санкцій у національній правовій системі належить до предмета правового регулювання Закону України «Про санкції» і, відповідно, має визначатись цим Законом.

Таким чином, закріплення поняття «санкції» у Законі є недоцільним.

Відповідно, внесення зазначених змін потребує Закон України «Про санкції», з одночасним закріпленням релевантної відсильної норми у Законі.

Крім цього, законопроектом передбачається **безпосередньо** поширити застосування санкцій Управління контролю за іноземними активами

---

¹ Висновок підготували головний спеціаліст відділу формування, координації та моніторингу антикорупційної політики Департаменту антикорупційної політики Єрмоленко Р.І. та керівник Департаменту антикорупційної політики Калмиков Д.О.

Міністерства фінансів Сполучених Штатів Америки (OFAC SDN List), санкції Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, санкції Європейського Союзу, санкції Ради Безпеки ООН на відповідних суб'єктів у національній правовій системі **без будь-якого акта імплементації**.

Необхідно наголосити, що Законом України «Про санкції» встановлено принципи, види, порядок та підстави застосування санкцій, їх скасування та внесення змін до них.

Так, рішення про застосування санкцій **приймає** Рада національної безпеки та оборони України, і воно **вводиться в дію** указом Президента України (секторальні санкції підлягають **затвердженню** постановою Верховної Ради України)¹.

При цьому рішення чи акти **міжнародних організацій** є лише однією з підстав для прийняття рішення про застосування санкцій². Такий підхід є цілком обґрунтованим, оскільки базується на членстві України у відповідній міжнародній організації на підставі міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України³.

Водночас відповідно до Закону України «Про санкції» рішення чи акти **іноземних держав** або відповідних **органів іноземних держав** не лише не можуть бути підставою для застосування санкцій, але й не можуть бути підставою для прийняття рішень про застосування санкцій⁴. Такий підхід також є цілком обґрунтованим, оскільки відповідає принципам суверенітету і невтручання у внутрішні справи⁵.

Таким чином, вказані положення законопроекту не відповідають Закону України «Про санкції» та принципам міжнародного права.

Разом з тим ніщо не перешкоджає компетентним органам державної влади України взяти до уваги такі рішення чи акти іноземних держав або відповідних органів іноземних держав при прийнятті рішень про застосування санкцій, якщо вони містять інформацію про дії іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, **інших суб'єктів**, які створюють реальні та/або потенційні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини і громадянина, інтереси суспільства та держави, призводять до окупації території, експропріації чи обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод

¹ Див. ст. 5 Закону України «Про санкції».

² Див. ст. 3 Закону України «Про санкції».

³ Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про санкції» правову основу застосування санкцій становлять Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, закони України, нормативні акти Президента України, Кабінету Міністрів України, рішення Ради національної безпеки та оборони України, відповідні принципи та норми міжнародного права.

⁴ Див. ст. 3 Закону України «Про санкції».

⁵ Цей принцип закріплено, зокрема, у п. 7 ст. 2 Статуту Організації Об'єднаних Націй і Статуту Міжнародного Суду.

або інформацію про факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту Організації Об'єднаних Націй¹.

2. Відповідно до ч. 3 ст. 5 Закону України «Про санкції» рішення про застосування персональних санкцій приймає Рада національної безпеки та оборони України, яке вводиться в дію указом Президента України та набирає чинності з моменту його видання.

Акти Президента України підлягають опублікуванню в офіційних друкованих виданнях² і вважаються доведеним до відома всіх суб'єктів правовідносин (у тому числі і до відома органів державної влади, їх посадових осіб).

Зазначені суб'єкти видання офіційно надсилають прийняті ними акти відповідним органам державної влади, у тому числі й Національному агентству.

Таким чином, **встановлення пропонованого законопроектом обов'язку суб'єкта декларування протягом десяти днів з дня прийняття рішення про застосування до нього санкцій подати до Національного агентства відповідне повідомлення позбавлене сенсу³.**

Крім цього, законопроектом не передбачається забезпечити виконання вказаного обов'язку настанням відповідного виду юридичної відповідальності у разі його порушення, що фактично залишає вибір виконання чи невиконання такого обов'язку на розсуд особи, до якої застосовані санкції.

З огляду на зазначене, **вважаємо недоцільним покладення на суб'єкта декларування обов'язку подавати до Національного агентства відповідне повідомлення про застосування до нього санкцій.**

3. Законопроектом пропонується доповнити абз. 2 ч. 1 ст. 53¹ Закону положеннями, які встановлюють першочерговий порядок обов'язкової повної перевірки декларацій службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, щодо яких застосовані санкції.

Разом з тим відповідно до абз. 6 ч. 1 ст. 53¹ Закону Національне агентство визначає порядок відбору декларацій для проведення обов'язкової повної перевірки та черговість такої перевірки на підставі оцінки ризиків.

Таким чином, **внесення зазначених змін може призвести до колізії вказаних вище норм та мати наслідком неможливість визначення черговості проведення обов'язкової повної перевірки декларацій осіб щодо яких застосовані санкції.**

¹ При визначенні підстав для прийняття рішень про застосування санкцій відповідно до п.п. 1, 4 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про санкції».

² Див. ст.ст. 1, 3, 4 Указу Президента України від 10.06.1997 № 503/97 «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності».

³ Законопроектом пропонується доповнити ст. 52 Закону ч. 6, яка передбачає обов'язок суб'єкта декларування, до якого застосовані санкції, протягом десяти днів з дня прийняття рішення про застосування таких санкцій, подати до Національного агентства відповідне повідомлення.

Вирішення цієї суперечності можливе шляхом доопрацювання законопроекту, в контексті якого можна рекомендувати замінити термін «першочерговий» на «позачерговий».

Узагальнюючі висновки: Національне агентство в цілому підтримує пропоновані законопроектом зміни, спрямовані на ефективну протидію наявним і потенційним загрозам національним інтересам і національній безпеці України, які посилюють заходи фінансового контролю та інші механізми запобігання і протидії корупції до суб'єктів, щодо яких застосовані санкції, за умови його доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

**Керівник Департаменту
антикорупційної політики**

Дмитро КАЛМИКОВ